

HARUKI

MURAKAMI

**haşlanmış
harikalar
diyarı ve
dünyanın
sonu**

Dünya Edebiyatı / Roman

DK

HAŞLANMIŞ HARİKALAR DİYARI VE DÜNYANIN SONU

Yazan: Haruki Murakami

Japonca aslından çeviren: Hüseyin Can Erkin

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Dijital yayın yarihi: Şubat 2013/ ISBN 978-605-09-1215-9

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / **Faks** (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr /
satis@dogankitap.com.tr

Haşlanmış Harikalar Diyarı ve
Dünyanın Sonu
Haruki Murakami

Çeviren: Hüseyin Can Erkin

Haşlanmış Harikalar Diyarı

Asansör, sessizlik, tombulluk

Asansör bir hayli ağır bir hızla yükselmeye devam ediyordu. Yalnız yukarı çıktığını sanmış da olabilirim. Ancak, kesin olarak bilemiyorum. Hızın o kadar yavaş olması yüzünden yön algılamam da yitip gitmişti neredeyse. Hatta, asansör aşağıya iniyor olabileceği gibi, olduğu yerde duruyor da olabilirdi. Fakat, oraya gelene kadarki koşulları düşününce, işime öyle geldiği için asansörün yukarı çıktığı yargısına varmıştım. Yalnızca bir tahmin. 12 kat çıkıp, üç kat inmeyi sürdürerek başladığım yere dönmüş de olabilirim. Bunu da bilemiyorum.

Bindiğim asansör, oturduğum apartmandaki kuyu kovanını andıran basit asansörden her şeyiyle farklıydı. Her şey öylesine farklıydı ki, aynı amaçla üretilmiş, aynı mekanizmaya sahip ve aynı adı taşıyan bir makine düzeneği olduğunu düşünmek bile güçleşiyordu. İki asansörün varlık nedenleri, düşünülebilecek en uzak mesafe ölçüsünde birbirinden ayrıydı.

İlk olarak genişlik sorunu. Bindiğim asansör rahatlıkla ofis odası olacak kadar genişti. Çalışma masası, dolap ve etajer sığar, üstüne bir de küçük bir mutfak köşesi eklenebilirdi. Üç baş deveyle birlikte orta boy büyüklükte bir palmiye ağacını sığdırmak da mümkündü. İkincisi, çok temizdi. Tezgâhtan yeni çıkma bir tabut kadar temizdi. Çevre duvarları ve tavanı, üzerinde tek bir leke bulunmayan paslanmaz çeliktendi ve zemine de uzun tüylü, yosun yeşili bir halı serilmişti. Üçüncüsü, sanırım sessizdi. Ben içeri girer girmez kapılar sessizce –kelimenin tam anlamıyla sessizce– kapanmıştı, daha sonra da hiçbir ses duyamamıştım. Hareket ediyor mu, yoksa olduğu yerde duruyor mu belli olmayacak ölçüde sessizdi. Derin nehirler sessiz akar.

Bir diğerk şey de, bir asansörde doğal olarak bulunması gereken birçok şey yoktu. Öncelikle, farklı düğme ve tuşların yerleştirildiğı kontrol paneli. Kat tuşları, kapıyı açma-kapama tuşu ve acil durum düğmesi de yoktu. Hiçbir şey yoktu işte. Bu yüzden kendimi çok savunmasız hissediyordum. Sorun yalnızca tuşlar ve düğmeler değildi. Kat gösterge paneli, kapasite ve kullanım koşulları panosu ve üreticiye ait plaka da yoktu. Acil durum çıkışının nerede olduğu da belli değildi. Evet, tam anlamıyla bir tabut gibiydi. Ne şekilde düşünürsek düşünelim, asansörün itfaiye müdürlüğünden kullanım ruhsatı alabilmesi imkânsızdı. Asansör dediğimiz şeyin de, kendine özgü özellikleri olması gerekir.

O pürüzsüz paslanmaz çelik duvarlara bakarken, çocukluğumda bir filmde gördüğüm Houdini'nin sihirbazlık numarası aklıma geliverdi. Houdini, kat kat halat ve zincirle bağlanarak kocaman bir bavulun içine konuluyor, kapatılan bavul da zincir ve halatlarla bağlandıktan sonra Niagara Şelalesi'ne atılıyor ya da Kuzey Denizi'nde çevresi buzla örtülüyordu. Derin bir nefes alarak içinde bulunduğum durum ile Houdini'nin içinde bulunduğu durumu serinkanlılıkla karşılaştırmaya çalıştım. Vücudum bağlanmadığına göre daha avantajlıyım, ama numaranın püf noktasını bilmemek de en büyük dezavantajımdı.

Bırakın o numaranın püf noktasını bilmeyi, asansörün hareket edip etmediğini bile bilmiyordum. Genzimi temizledim. Nedense tuhaf bir ses çıkıverdi. Genzimi temizlerken çıkan ses, her zamanki gibi değildi. Yumuşak bir kil topak düz bir duvara çarptığında çıkan ses gibi bir nebeze ruhsuz bir sestti. Öyle bir sesin kendi vücudumdan çıkmış olabileceğine imkân veremedim. Emin olmak için bir kez daha genzimi temizlediğimde, sonuç yine aynıydı. Tekrarlamak faydasızdı, genzimi temizlemekten vazgeçtim.

Oldukça uzun bir süreyi öylece kımıldamadan geçirdim. Zaman geçiyor, ama kapı bir türlü açılmak bilmiyordu. Orada öylece *Adam ve*

Asansör adlı bir sessiz filmi oynuyormuş gibi sessizce duruyordum. İçimdeki huzursuzluk yavaş yavaş artıyordu.

Asansör bozuk olabileceği gibi, asansör operatörü –elbette bir yerlerde öyle birinin olduğu varsayımına dayanarak– benim kutunun içinde olduğumu dalgınlıkla unutmuş da olabilirdi. Ara sıra benim, kendi varlığımın başkaları tarafından unutulduğu olur. Fakat iki olasılıkta da, nihayetinde o paslanmaz çelik gizli oda içerisinde kapalı kalmış oluyordum. Ne kadar kulak kesilip bir şeyler duymaya çalıştıysam da, kulağıma hiçbir ses gelmedi. Paslanmaz çelik duvara kulağımı iyice yapıştırarak dinlediğimde de ses gelmiyordu. Duvarda kulağımın şekli beyaz bir iz olarak kaldı yalnızca. Denemek amacıyla İrlandalıların “Danny Boy” şarkısını ıslıkla çaldıysam da, zatürree olmuş bir köpeğin hırlamasını andırır bir ses çıktı sadece.

Bu uğraşılarımdan da vazgeçerek asansörün duvarına yaslandım, cebimdeki bozuk paraları sayarak zaman öldürmeye karar verdim. Zaman öldürmek dediysem de, bu iş benimkisi gibi bir işte çalışan insanlar için profesyonel boksörlerin ellerinden lastik top eksik etmemeleri gibi, çok önemli antrenmanlardan biriydi. Öz anlamı açısından zaman öldürmek için yaptığım bir şey değildi. Düzensiz dağılım eğiliminin evrenselleşmesi ancak hareketlerin tekerrürüyle mümkün olur.

Her neyse. Ben sürekli olarak pantolon cebimde bolca bozuk para buldurmaya özen gösteririm. Sağ cebime yüz ve beş yüz yen bozuklukları, sol cebime ise ellilik ve onlukları koyarım. Birlik ve beşlikleri de arka cebime koyarım, ama prensip olarak sayıma dahil etmem. İki elimi ceplerime sokarak, sağ elimle yüzlük ve beş yüzlükleri sayar, buna paralel olarak sol elimle ellilik ve onlukları sayarım.

Böylesi bir hesabı hiç yapmamış birinin hayalinde canlandırması güç olacaktır, ama başlangıçta bir hayli bela bir iştir. Beynin sağ ve sol taraflarıyla tamamen farklı iki hesap yaparak, sonunda da ortadan ikiye

kesilmiş bir karpuzu birleştirmek gibi, iki rakamı birleştiririm. Alışkın olmayanlar bir türlü beceremezler.

Beynin sağ ile sol yarısını fiilen ayırarak kullanmak mümkün müdür, değil midir, ben bilemem. Beyin fizyolojisi uzmanları çok daha farklı açıklamalar getirebilirler. Fakat ben beyin fizyolojisti olmadığım halde, fiilen hesap yaptığımda gerçekten de beynimin sağ ve sol yarılarını ayrı ayrı kullanabildiğim hissine kapılıyorum. Sayımı bitirdikten sonraki yorgunluk derecem açısından baktığımda da, normal bir sayım yaptıktan sonraki yorgunluk hissinden nitelik açısından çok farklı oluyor. Bu yüzden, işin kolayına kaçarak beynin sağ yarısıyla sağ cebimi, sol yarısıyla sol cebimi hesaplayabiliyorum, diye kestirip atıyorum işte.

Kendimi bir sınıflamaya sokmam gerekirse, sanırım dünyadaki olguları, oluşları ve varoluşları işin kolayına kaçarak düşünmeyi tercih edenler sınıfına dahil olurum. Bu benim işin kolayına kaçan miza ta bir insan olduğumdan kaynaklandığı anlamına gelmesin; elbette, bir nebze öylesi eğilimlerim olduğunu kabul etmem gerekir, ama işin kolay yolunu seçerek olguları değerlendirmenin, yaşadığımız dünyada olguların öz niteliğini anlamaya, meşru kabul edilen yorumlardan çok daha yakın olduğu durumlar olur.

Sözgelimi, yerkürenin top şeklinde değil de, devasa bir yuvarlak masa şeklinde olduğunu düşünmemiz durumunda, günlük yaşam düzeyinde ne gibi olumsuzluklar çıkar ki? Elbette bu sınırları zorlayan bir örnek ve her şeyi bu soruda olduğu gibi kafama göre yeniden kuruyor değilim. Fakat yerkürenin devasa bir yuvarlak masa olduğu şeklindeki işin kolayına kaçan düşünce tarzının; yerkürenin top şeklinde olmasından kaynaklanan çok çeşitli önemsiz sorunu – rneğin, yerçekimi, gündönümü çizgisi ve ekvator gibi günlük yaşamımızı pek etkilemeyen sorunları– tertemiz silip s p receği bir gerçektir. Her haliyle sıradan bir yaşam süren bir insan, yaşamı boyunca kaç kez ekvator gibi bir şeyi dert etmek zorunda kalır ki?

Velhasıl, ben mümkün olduğunca işime öyle gelen bir bakış açısıyla oluşları gözlemlemeye özen gösteririm. Dünyanın varlığının gerçekten de çok çeşitli, hatta daha açık konuşmak gerekirse sınırsız olasılıkları barındırdığını düşünürüm. Olasılıkların seçimi, bir nebze de olsa dünyada yaşayan bireylere kalmıştır. Dünya yoğunlaştırılmış olasılıklara bağlı olarak ortaya çıkarılmış bir yuvarlak masadır.

Konumuza geri dönecek olursak, sağ ve sol ellerle tamamen farklı iki ayrı hesap yapmak asla kolay bir iş değildir. Benim ustalaşmam bile, uzunca bir süre aldı. Ancak, bir kez ustalaştıktan sonra ya da başka bir deyişle bir kez işin püf noktalarını yakalayıştırdıktan sonra, bu yetenek kolayca yitirilmez. Bisiklete binmek, yüzmek gibidir. Yine de, antrenman yapmayı gerektirmeyen bir iş de değildir. Kesintisiz antrenmanlar yoluyla yetenek güçlenir, stil iyice rafine edilmiş olur. İşte o yüzden, ben her zaman ceplerimi bozuk paralarla doldurur, boş zamanım olduğunda hesap yapmayı ihmal etmem.

O an ceplerimde 3 beş yüz yenlik, 18 yüz yenlik, 7 elli yenlik, 16 on yenlik bozuk para vardı. Toplam 3 810 yen ediyordu. Hesaplaması hiç de güç değildi. Hatta, elimi parmaklarını saymamdan daha kolaydı. İçimdeki huzursuzluğu atarak, paslanmaz çelik duvara yaslanıp, karşımdaki kapıya baktım. Henüz açılmamıştı.

Asansörün kapısının neden o kadar uzun süredir açılmamış olduğunu anlayamıyordum. Fakat bir süre düşündükten sonra, makine arızası ve görevlinin benim varlığımı unutması şeklindeki dikkatsizliği seçeneklerini bir kenara atabileceğim sonucuna ulaştım. Gerçekçi değildi çünkü. Elbette, makine arızası ya da görevlinin dikkatsizliği gibi durumların gerçekte olamayacağını söylüyor değilim. Aksine, gerçek dünyada o türden kazaların sık sık meydana geldiğinin de farkındayım. Benim söylemek istediğim, özel bir gerçeklikle kuşatılmış olduğumuzda –elbette, burada söylemek istediğim, o saçmalığa varan ölçüde kaygan yüzeylerle kaplı asansörün içinde–

sıradan olanın, işin kolayını seçersek, antitez olarak özel durum olmak-tan çıkması gerektiği. Makinenin bakımını ihmal eden, gelen misafiri asansöre bindirdikten sonra hareket ettirmeyi unutacak ölçüde dikkat-siz birisi, öylesine acayip bir asansör yapmaya kalkar mı acaba?

Yanıt elbette “No!”

Bu mümkün değil.

O ana kadar “onlar” korkutucu ölçüde titiz ve temkinli, bir o kadar da ciddiydiler. Onlar sanki her bir adımlarını cetvelle ölçerek yürüyor-larmış gibi yaparak gerçekten küçük ayrıntılara varana kadar gözden kaçırmamışlardı. Binanın ana girişinde iki güvenlik görevlisi tarafından durdurulmuş, kimi ziyarete geldiğim sorulmuş, ziyaretçiler listesinden kontrol edilmiş, sürücü ehliyetim kontrol edilerek ana bilgisayardaki bilgilerle karşılaştırılmış, metal detektörleriyle her yerim kontrol edilmiş ve tüm bunlardan sonra asansöre bindirilmiştim. Darphane gezisi için bile bu kadar sıkı kontrol yapılmaz. Hal böyleyken, bu aşamaya kadar geldikten sonra o dikkatli hallerinin bir anda ortadan kalkıvereceğini düşünmek bir hayli güç.

Öyleyse, geriye yalnızca beni bilinçli olarak o halde bıraktıkları olasılığı kalıyordu. Herhalde asansörün hareketini algılamamı istemiy-orlardı. O yüzden de, asansörü, yukarıya mı çıkıyor yoksa aşağıya mı iniyor anlaşılmayacak ölçüde yavaşça hareket ettiriyorlardı. Bir yerlerde gözetleme kamerası bile olabilirdi. Girişteki güvenlik odasında monitörler yan yana sıralıydı ve onlardan birinin asansördeki kameraya bağlı olması şaşırtıcı değildi.

İçimdeki sıkıntıyı hafifletmek için kamerayı bulmayı aklımdan geçirdiysem de, şöyle bir düşününce karar verdim ki, öyle bir şeyi bul-muş olsam bile elime hiçbir şey geçmeyecekti. Bu yalnızca karşı tarafın alarm durumuna geçmesine neden olabilir, o durumda da

asansörün hızını daha da yavaşlatmayı tercih edebilirlerdi. Bu da isteyeceğim bir durum olmazdı. Zaten randevu saatimi geçirmiştım.

Neticede, farklı bir şey yapmadan öylece beklemeye karar verdim. Yalnızca verilen bir işi gerine getirmek için oradaydım. Korkmamı, heyecanlanmamı gerektirecek bir durum yoktu.

Duvara yaslanarak ellerimi ceplerime sokup, bir kez daha bozuk paraları saymaya başladım. 3 750 yen çıktı. Çok kolay bir işti. Göz açıp kapayınca kadar tamamlamıştım.

3 750 yen?

Hesap yanlıştı.

Bir yerlerde hata yapıyor olmalıydım.

Avuç içlerimin terlemeye başladığını hissettim. Son üç yıl içerisinde bir kez bile ceplerimdeki parayı yanlış hesapladığım olmamıştı. Bir kez bile. Neresinden bakılırsa bakılsın, uğursuzluğa işaretli bu. O uğursuzluk işareti net bir belaya dönüşmeden önce, gereken önlemleri almalıydım.

Gözlerimi kapatarak, gözlük camlarını temizlermiş gibi beynimin sağ ve sol yarılarını boşalttım. Sonra ellerimi ceplerimden çıkararak, avuç içlerimi iyice açarak kuruttum. Tüm bu hazırlıkları *Warlock* filminde düelloya hazırlanan Henry Fonda gibi ustalıklı yerine getiriyordum. Evet, çok önemsiz bir şey, ama o *Warlock* filmini severim.

Avuç içlerimin iyice kuruduğundan emin olduktan sonra, ellerimi yeniden ceplerime sokarak, üçüncü kez hesaba giriştim. Bu üçüncü hesap öncekilerden biriyle aynı olursa sorun yoktu. Herkes hata yapar. Özel koşullar altında sinirlerim gerilmişti ve kendime haddinden fazla güvendiğimi de itiraf etmeliyim. Bu da benim başlangıç seviyesinde bir

hata yapmama yol açmıştı. Her neyse, önemli olan net rakamı bulabilmektir; böylece kurtulmam mümkün olabilecekti. Fakat ben o kurtuluşa ulaşmadan asansörün kapıları açılıverdi. Kapılar öncesinde hiçbir işaret olmadan, sessizce açılıvermişti.

Tüm dikkatimi ceplerimdeki ellerime verdiğimden, ilkönce kapının açıldığını tam olarak algılayamadım. Doğrusunu söylemek gerekirse, kapının açıldığını gözlerim algılamıştı, ama bunun somut olarak ne anlama geldiğini bir süre kavrayamamıştım. Elbette, kapının açılmış olması, o ana kadar sürekliliği kesintiye uğramış iki mekânın yeniden birbirine bağlandığı anlamına geliyordu. Aynı zaman da, bindiğim asansörün hedef noktasına ulaştığını ifade ediyordu.

Ceplerimdeki parmaklarımı oynatmayı keserek kapının dışına baktım. Dışarıda koridor vardı ve orada bir kadın duruyordu. Tombul, genç bir kadındı. Pembe takım elbisesinin altına, yüksek topuklu pembe ayakkabılar giymişti. Elbisesinin kaliteli pürüzsüz kumaşı ustalıkla dikilmişti ve kadının yüzü de aynı ölçüde pürüzsüzdü. Kadın bir süre emin olmak istemiş gibi yüzüme baktıktan sonra, başını hafifçe öne eğdi. Sanırım “Bu tarafa gelin” anlamında bir işaret etti. Bozuk paraları saymaktan vazgeçerek, ellerimi ceplerimden çıkarıp, asansörün dışına çıktım. Dışarı çıkar çıkmaz, sanki bu bekleniyormuş gibi, arkamdaki kapı kapanıverdi.

Koridorda durup çevremde göz gezdirdiysem de, nasıl bir yerde olduğumu anlayabileceğim bir ipucu bulamadım. Anlayabildiğim tek şey, olasılıkla bir binanın içinde bir koridorda olduğumdu ve bunu bir ilkokul öğrencisi bile rahatlıkla anlayabilirdi.

Bu bir yana, iç dekorasyonu tuhaf denecek ölçüde sade bir binaydı. Oraya geldiğim asansörle aynı şekilde, kullanılan malzeme üst kalite olsa da, göze batan tek bir şey yoktu. Zemin malzemesi güzelce parlatılmış, ışıltılar saçan mermerdi. Duvarlar ise her sabah yediğim sandviç ekmeği gibi sarımtırak beyazdı. Koridorun iki yanında ağırlıkları

hallerinden belli olan ahşap kapılar sıralanmıştı ve her birine oda numarasını gösteren plakalar iliştilmişti, ama numaralar düzensiz ve anlamsızdı. “936”nın yanında “1213”, onun yanında da “26” vardı. Hiçbir yerde odalar böylesine karmakarışık numaralandırılmaz. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı.

Genç kadın neredeyse hiç konuşmuyordu. Bana bakarak “Bu taraftan lütfen” demişti, ama yalnızca dudakları o şekilde hareket etmiş, ses çıkmamıştı. O işi kabul etmeden önce iki aylığına dudak okuma kursuna devam ettiğimden, bir şekilde ne söylediğini anlamayı başarmıştım. Asansördeki sessizlikle birlikte, geniz temizlemem ve ısıgım olması gereken şekilde seslere dönüşmemiş, kendimi sesler konusunda zayıf hissetmeye başlamıştım.

Tekrar genzimi temizlemeyi denedim. Çıkan ses yine hırıltı gibiydi, ama hiç olmazsa asansörde olduğundan daha düzgün bir ses çıkmıştı. Böylelikle biraz rahatladım ve bir nebze olsun kulağım konusundaki kendime güvenim yerine geldi. Sorun yoktu, kulağıma bir şey olmamıştı. Kulağım düzgündü; sorun kadının ağzındaydı.

Kadının arkasından yürüdüm. Sivri yüksek topuklardan çıkan, ikinci vakti taş kesme atölyelerini andıran ses boş koridorda yankılanıyordu. Kadının tül çorapların içerisindeki baldırları, tüm hatlarıyla mermer zemine yansıyordu.

Kadın ziyadesiyle tombuldu. Genç ve güzel bir kadındı, ama en belirgin özelliği tombul oluşuydu. Genç ve güzel bir kadının tombul olması garip bir durumdu. Arkasından yürürken, boynuna, kollarına ve bacaklarına baktım. Vücudu sanki üzerine gece boyu sessizce lapa lapa kar yağmış gibi, şişkince etliydi.

Genç, güzel ve tombul kadınlarla aynı ortamı paylaştığımda hep kafam karışır. Neden öyle olduğunu kendim de tam olarak anlayamıyorum. Bu durum belki de, doğal olarak karşımdaki insanın yemek

yaşantısını hayal etmemden kaynaklanıyordur. Tombul bir kadına baktığım anlarda, kafamın içinde o kadının tabakta kalan, çeşni olarak kullanılmış tereyi hıtır hıtır ısırsışı, tereyağlı krem sosunu tek bir damla bile bırakmayacak şekilde ekmek parçasıyla temizleyişi kendiliğinden canlanıverir. Bunu yapmadan duramam. Bunu yapınca da, sanki asidin metali eritişi gibi, kafamın içi kadının yemek yaşantısı sahneleriyle dolar, diğer farklı işlevleri yerine getirmemeye başlar.

Yalnızca tombul bir kadının hiçbir zararı yok. Yalnızca tombul bir kadın gökyüzündeki bulutlar gibidir. Sadece orada asılı durmaktadır ve benimle hiçbir ilgisi yoktur. Fakat tombul kadın, genç ve güzel bir tombul kadın olunca, durum farklılaşır. Ona karşı kalıplaşmış bir tavır sergilemek zorunda kalırım. İşin özü, bir gün gelip de onunla yatabileceğimi düşünmeye başlarım. Sanırım, kafamın içindeki karmaşaya neden olan da bu. İşlevlerini tam olarak yerine getirmeyen bir kafayla, tutup bir kadınla yatmak hiç de kolay olmaz.

Yine de, asla tombul kadınlardan nefret etmem. Kafa karışıklığı ve nefret aynı anlama gelmez. O ana kadar birkaç genç ve güzel tombul kadınla yatmışlığım vardı, ama bunlara genel olarak baktığımda hiç de kötü deneyimler değildi. Kafa karışıklığı doğru yönlendirilirse, orada normalde elde edilemeyecek güzel sonuçlara ulaşılabilir. Elbette, işlerin yolunda gitmediği de olur. Seks dediğimiz son derece hassas bir eylemdir; pazar günü süpermarketten termos almaya benzemez. Aynı şekilde tombul kadınlar da olsalar, her birinin et dolgunluğu farklılıklar gösterir ve bazı et dolgunluğu türleri beni doğru yönlendireceği gibi, bazı et dolgunluğu türleri yüzeysel kafa karışıklığı içerisinde etkisini yitiriverir.

Bu anlamda genç ve güzel tombul kadınlarla yatmak, benim için bir tür mücadeledir. İnsanların tombulluk şekillerinde, insanların ölüm şekillerinde olduğu kadar çeşitlilik vardır.

Ben o genç ve güzel tombul kadının ardı sıra koridorda yürürken, aşağı yukarı bunları düşünüyordum. Kadın şık pembe takımının yaka kenarlarına renk uyumunu tamamlayan beyaz bir eşarp dolamıştı. Et dolgunluğu tam kıvamında olan kulakmemelerine taktığı altın dikkörtgen küpeler attığı adımlarla birlikte işaret ışıkları gibi ısıtılar saçıyordu. Genel olarak bakıldığında, tombulluğuna rağmen, vücudu hafifmiş gibi duruyordu. Elbette, sımsıkı iç çamaşırları ya da öyle şeylerle, dışarıdan güzel görünecek ölçüde vücudunu sarmalamış da olabilir, ama bu olasılığı göz önünde bulundurduğumda bile, gergin kalçalarını çalkalayış şekli alımlıydı. Böylelikle ona sıcaklık duymaya başladım. Onun tombulluk şekli, sanırım tarzıma uygundu.

Bahaneler bulmaya çalışmıyorum, ama önüne çıkan her kadına karşı sıcaklık hissedendenler değilim. Aksine, sanırım sıcaklık hissetmeyenlerdenimdir. O yüzden, arada sırada birine sıcaklık hissettiğimde, bu sıcaklığı gerçeğe dönüştürmeyi denemek isterim. Bu gerçek bir sıcaklık mı değil mi, dahası, gerçek bir sıcaklıksa eğer, nasıl bir işlev sergileyeceğinden kendimce emin olmak isterim.

Bunun üzerine yanına geçerek, söz verdiğim saati sekiz, dokuz dakika geçirdiğim için özür diledim.

“Girişteki prosedürün o kadar zaman alacağını bilmiyordum” dedim. “Üstelik asansörün o kadar yavaş olduğunu da. Oysa binaya, söz verdiğim saatten on dakika önce ulaşmıştım.”

“Biliyorum” demek istermiş gibi, kadın başını hafifçe öne eğdi. Boynundan parfüm kokusu geliyordu. Yaz günleri, sabahları kavun tarlasından yükselen kokuyu andıran bir koku. O kokuyla anlam veremediğim hislere kapıldım. Birbiriyle uyuşmayan iki farklı türden bellek parçası, benim bilmediğim bir yerlerde bir araya gelmiş gibiydi, ama özlem duygusu tatmaya başlamıştım. Arada sırada kendimi öyle hissettiğim olur. Çoğunlukla da bu özel bir kokudan kaynaklanır. Neden böyle olduğunu açıklayabileceğimi sanmıyorum.

“Amma uzun bir koridor” dedim, havadan sudan konuşmaya başlamak amacıyla. Kadın yürümeyi sürdürerek yüzüme baktı. Tahminimce yirmi bir, yirmi iki yaşlarındaydı. Hatları net geniş yüzünün teni güzeldi.

Yüzüme bakarak “Proust” dedi. İşin doğrusu, “Proust” diye telaffuz etmemiş, yalnızca “Proust” diyecek şekilde dudaklarını oynatmıştı. Yine hiçbir ses duyamamıştım. Nefesinden çıkan sesi bile duyamamıştım. Sanki kalınca bir camın ardından konuşuyormuş gibiydi.

Proust?

“Marcel Proust?” diye sordum.

Durumu tuhaf bulmuş bir ifadeyle yüzüme baktı ve “Proust” diye yineledi. Şansıma küserek önceki konumuma dönüp, ardı sıra yürürken “Proust” sözcüğünün dudak hareketlerine yakın sözcükleri bulmaya çalıştım. “Prof”, “Pırasa”, “Purosu” gibi bir anlam veremediğim sözcükleri birbiri ardına usulca telaffuz ettim, ama hiçbirisi o dudak hareketleriyle uyuşmuyordu. Kesinlikle “Proust” demişti. Fakat uzun koridor ile Marcel Proust arasında nasıl bir ilinti kurmak gerektiğini anlayamıyordum.

Belki de uzun koridorun metaforu olarak Marcel Proust’a gönderme yapmış olabilirdi. Fakat öyle olsa bile, durup dururken öyle bir şeyi aklına getirmiş ve söylemiş olması ziyadesiyle kabalık olurdu. Proust’un eser kümesine metafor olacak şekilde uzun koridor ifadesini kullanmış olsa, bunu ben de anlayabilirim. Ancak, tam tersi olması, yeterince garipti.

“*Marcel Proust gibi uzun bir koridor?*” Bunu mu demek istedi acaba?

Neticede o uzun koridor boyunca ardı sıra yürüdüm. Gerçekten uzun mu uzun bir koridordu. Birçok kez köşelerden dönüp, beş altı basamaklı merdivenlerden inip çıktık. Normal bir binada olacağından beş, altı kat fazla yürümüş olabiliriz. Belki de Escher'in resimlerindeki gibi bir binada dolaşıp duruyorduk. Yine de, o kadar yürüdüğümüz halde, çevremizdeki manzara hiç değişmemişti. Mermer zemin, yumurta rengi duvarlar, düzensiz oda numaraları ve paslanmaz çelik kollu ahşap kapılar. Kadının yüksek topuklarından çıkan sesler ritmi hiç bozulmadan koridorda yankılanıyor, onun ardı sıra da ben, erimiş lastik gibi sesler çıkaran yürüyüş ayakkabılarımla yürüyordum. Ayakkabılarımdan çıkan ses öylesine yapış yapış yankılanıyordu ki, ayakkabıların lastik tabanlarının gerçekten eridiğinden endişe etmeye başlamıştım. Zaten, doğduğumdan beri ilk kez ayağымda yürüyüş ayakkabılarımla mermer zemin üzerinde yürüyordum. O yüzden ayakkabılarımdan çıkan seslerin anormal mi, yoksa normal mi olduğunu kestirebilecek durumda değildim. Herhalde yarısı normal, geri kalan yarısı da anormaldi. Neden dersenez, bulunduğumuz yerdeki her şey aynı orantıya sahipti.

Kadın aniden durduğunda, ben dikkatimi tamamen kendi yürüyüş ayakkabılarımdan çıkan seslere vermiş olduğumdan, durduğunun farkına varamadan bütün ağırlığımla sırtına çarpıverdim. Sırtı insana kendini iyi hissettirecek ölçüde yumuşaktı; boynundan da kavunu andıran parfümünün kokusu geliyordu. Çarpmanın etkisiyle öne doğru fırlayacak gibi olunca, omuzlarından tutup durdurdum.

“Özür dilerim” dedim. “Biraz dalıp gitmişim.”

Tombul kadın kızaran yüzüyle bana baktı. Kesin bir şey söyleyemem, ama kızmış gibi değildi. “Durayap” dedi güçlkle, anlaşılır ölçüde hafifçe gülümseyerek. Sonra omuzlarını büzerek “Sela” dedi. Fakat elbette aslında öyle dememiş, daha önce birçok kez yinelediğim üzere, o şekilde dudaklarını oynatmıştı.

“Durayap?” dedim, kendi kendime sorarmış gibi seslice. “Sela?”

“Sela” diye yineledi kadın, kendinden emin bir şekilde.

Nedendir bilmem bana Türkçe konuşmuş gibi gelmişti, ama sorun şu ki ben bir kez bile Türkçe konuşulduğunu duymamıştım. O yüzden herhalde Türkçe değildi. Kafam iyice karışmaya başladığından, onunla konuşmaktan vazgeçtim. Dudak okuma yeteneğim henüz olgunlaşmamıştı. Dudak okuma oldukça hassas bir iştir ve iki aylık halkevleri kursunda tamamen ustalaşılacak bir konu da asla değildir.

Kadın ceketinin cebinden ufak bir elektronik anahtar çıkarıp, anahtarın yüzeyini “728” yazılı plakanın bulunduğu kapının kilidine yapıştırdı. Kapının kilidi tıkırtı çıkararak açıldı. Çarpıcı bir düzenektir.

Kapıyı açtıktan sonra kapıyı eliyle iterek açık tutar halde, bana “Somuto sela” dedi.

Elbette ben de ona sırtımı dönüp kapıdan içeriye girdim.

Dünyanın Sonu

Altın sarısı hayvanlar

Ben gelince, onların vücutları uzun altın sarısı tüylerle kaplanmaya başladı. Saf anlamıyla altın sarısıydı. Başka hiçbir rengin söz konusu olması mümkün değildi. Onların altın sarısı renkleri altın sarısı olarak dünyaya gelmiş, altın sarısı dünyada onlar için var olmuştu. Tüm gökyüzü ve tüm yeryüzü arasında, katıksız altın sarısına boyanmışlardı.

Bu şehre ilk geldiğim sıralarda –bahardı– o hayvanların vücutları farklı renkler taşıyordu. Kimisi siyahtı, kimisi kahve kızılı; beyaz olanları, kırmızı alacalı kahverengi olanları vardı. İçlerinde her türlü rengi karmakarışık taşıyanları da vardı. O rengârenk tüylerle kaplı hayvanlar çağla yeşili topraklarda rüzgâra kapılmış gibi sessizce dolaşıp duruyorlardı. Onlar meditasyon yaptıkları düşünülecek kadar sessiz hayvanlardı. Soluk alışları bile sabah sisi gibi sessizdi. Yemyeşil otları hiç ses çıkarmadan yerler, yemekten bıktıkları zaman ayaklarını kırarak yere oturur, kısa uykularına dalarlardı.

Bahar geçip, yaz bitip de ışıkların hafif saydamlığa bürünür olduğu sonbahar başlarında, rüzgârın ırmaklarda küçük dalgalar oluşturduğu sıralarda hayvanların görünümlerinde değişiklikler başladı. Altın sarısı tüyler başlangıçta dağınık olarak, sanki herhangi bir tesadüf sonucu filizlenen, mevsimini şaşırmış bitkiler gibi ortaya çıktı, ama sonunda sayısız filizler haline gelerek kısa tüylerin yerini aldığı gibi, nihayetinde de tüm vücutları ısıltılar saçan altın sarısıyla kaplandı. Bu törensel değişim başlangıcından sonlanışına kadar bir hafta bile sürmedi. Dönüşümleri hemen hemen aynı zamanda başlayıp, aynı zamanda sona erdi. Bir hafta içerisinde geriye bir teki bile kalmadan topyekûn altın

sarısı hayvanlara dönüşmüşlerdi. Sabah güneşi yükselip dünyayı yeni altın sarısı renklere boyarken, sonbahar yeryüzüne iniverdi.

Yalnızca alınlarının ortasından sivrilen uzun tekboynuzları sütbeyaz rengini korumuştı. O her an kırılacakmış gibi duran incelikleriyle, boynuzdan ziyade herhangi bir nedenle deriyi yırtıp dışarı fırlamış, öylece de kalıvermiş kemik parçalarını andırıyorlardı. Boynuzlarının beyazlığı ve gözlerinin maviliği öylece kalmış, hayvanlar tamamen altın sarısına dönüşmüşlerdi. Yeni giysilerini denemeye çalışıyorlarmış gibi başlarını defalarca sallayarak, boynuzlarının uçlarıyla sonbahar havasını yardılar. Serinliği artan ırmağın akıntısına ayaklarını daldırıp, boyunlarını uzatarak sonbaharın kızıla çalan ağaçlarının yemişlerini yediler.

Akşamın alacakaranlığı şehri sarmalamaya başladığı sıralarda, ben batı surundaki kuleye tırmanmış, kapı bekçisinin boynuz boruyu çalarak hayvanları çağırma törenini izliyordum. Boynuz boru bir kez uzun, üç kez kısa çalardı. Törenin kuralı buydu. Boynuz borunun sesini duyar duymaz gözlerimi kapar, o yumuşak sesi vücudumun derinliklerinde hissetmeye çalışırdım. Boynuz borunun yankısı diğer her türlü sesin yankısından farklıydı. Hafif mavi şeffaf bir balık gibi akşama gömülen şehir sokaklarından usulca geçer; kaldırımların yuvarlak taşları, evlerin taş duvarları, ırmak boyunca uzanan taş bent o yankıyla kaplanırdı. Havanın içindeki gözle görünmeyen bir tabakayı sıyrıp geçermişçesine o ses şehrin en ücra köşelerine varana kadar yankılanırdı.

Boynuz borunun sesi şehirde yankılanırken, hayvanlar kadim belleklerine doğru başlarını kaldırırlardı. Bini aşkın hayvan aynı anda, tamamen aynı vücut duruşuyla boru sesinin geldiği yöne doğru başlarını uzatırlardı. Kimisi çok önemli bir iş yapıyormuş gibi yaptığı süpürgeotu yemeyi bırakır, kimisi yuvarlak taşlardan yapılma

kaldırımları toynaklarıyla eşelemeyi keser, kimisi de o günün son şekerlemesinden uyanarak başlarını havaya yükseltirdi.

O an her şey dururdu. Hareket eden tek şey akşam rüzgârıyla dalgalanan tüyleri olurdu. O anlarda neler düşünüp, akıllarından neler geçirdiklerini bilemiyorum. Belirli bir açıyla boyunlarını bir yöne çevirir, kımıldamadan havaya bakarak, donup kalırlar ve kulaklarını boynuz borudan gelen sese verirlerdi. Nihayet akşamın alacakaranlığı borunun son yankılanmalarını tamamen emdiğinde ayağa kalkarlar, sanki akıllarına bir şey gelivermiş gibi belirli bir yöne doğru yürümeye başlarlardı. O kısa süren büyü çözülür, hayvanların toynaklarından çıkan sesler şehri kaplayıverirdi. O sesler bana sayısız köpüğün yerin derinliklerinden yükselirken çıkardığı sesleri anımsatırdı. O köpükler şehri sarmalar, evlerin bahçe çitlerini aşar, saat kulesini bile kaplayıverirdi.

Fakat bu yalnızca bir akşam hayaliydi. Gözlerimi açtığım anda köpükler hemen kayboluverirdi. Ses yalnızca hayvanların toynaklarından gelen sestir ve şehir her zamanki şehirdi. Hayvanların sürüsü ırmak gibi kıvrıla kıvrıla sokakların döşeme taşları üzerinden akıp giderdi. Önlerine düşen, onlara yön veren biri olmazdı. Hayvanlar başlarını önlerine indirir, omuzlarını hafifçe titrete titrete, o sessiz ırmağı takip ederlerdi. Yine de her biri arasında gözle görünmeyen, ama asla da silinmeyen sımsıkı bir bellek bağının varlığı anlaşılırdı.

Kuzeyden yokuş aşağı inerek eski köprüyü geçer, ırmağın güney kıyısını takip ederek doğudan gelen arkadaşlarıyla birleşir, kanal boyunca ilerleyerek fabrikaların arasından geçer, batıya doğru döküm fabrikasının geçit koridorundan ilerleyerek, batı tepesinin eteklerini aşarlardı. Batı tepesinin eteklerinde onları yaşlı ve küçük hayvanlar bekliyor olurdu. Orada yönlerini kuzeye çevirerek, batı köprüsünü geçer, kapıya ulaşırlardı.

Hayvan silsilesinin uç kısmı kapıya ulaştığında bekçi kapıyı açardı. Kapı, kalın demirlerle iyice desteklenmiş sağlam bir kapıydı. Yüksekliği dört beş metre vardı ve yukarı kısmı insanlar üzerinden aşamasın diye sivri çivilerle kaplıydı. Bekçi o ağır kapıyı kolayca kendinden tarafa çeker, toplanan hayvanları dışarı salardı. Çift kanatlı bir kapıydı, ama bekçi her seferinde yalnızca tek tarafını açardı. Kapının sol kanadı sürekli sımsıkı kapalı olurdu. Hayvanlar geride tek biri bile kalmaksızın çıkıp gidince, bekçi kapıyı kapatıp kilitlerdi.

Batı kapısı benim bildiğim kadarıyla şehrin tek girişıydi. Şehrin etrafını çevreleyen yedi sekiz metre yükseklikteki surları yalnızca kuşlar aşabilirdi.

Sabah olunca, bekçi tekrar kapıyı açarak boynuz borusunu çalar, hayvanları içeri alırdı. Tamamı içeriye girince de, aynı şekilde sımsıkı kapar, kilidi takardı.

“Aslında kilit takmaya gerek yok” dedi bekçi bana. “Kilitli olmasa bile, benden başka kimse o ağır kapıyı açamaz çünkü. Kaç kişi olursa olsun. Yalnızca kural olduğu için kilit takıyorum.”

Bekçi böyle dedikten sonra yün şapkasını kaşlarının hemen üzerine kadar indirerek yeniden sessiz kaldı. Bekçi, o güne kadar hiç görmediğim kadar iriyarı bir adamdı. Dolgun etlerle kaplı vücudunun kasları tek bir hareketle giydiği gömleğini yırtıp atacakmış gibi duruyordu. Fakat arada sırada aniden gözlerini kapatıp, derin bir sessizliğe gömülürdü. Bu bir tür melankoli miydi, yoksa vücudunun iç işleyişı bir nedenden dolayı kesintiye mi uğruyordu, bilemiyorum. Fakat bir kez o derin sessizliğine gömüldü mü, bilincinin geri gelmesi için sabırla beklemekten başka çarem kalmazdı. Bilinci yerine geldiğinde gözlerini usulca açıp, uzunca bir süre dalgın gözlerle bana baktıktan sonra neden orada olduğumu anlayabilmek için parmaklarını dizlerinin üzerinde birbirine sürtüp durdu.

“Neden hayvanları akşam olunca şehrin dışına gönderiyor, sabah olunca da içeri alıyorsunuz?” diye sordum, bekçinin bilinci iyice yerine gelince.

Bekçi bir süre hiçbir şey hissetmiyormuş gibi bir ifadeyle beni süzdü.

“Kural böyle de ondan” dedi. “Kural öyle olduğu için, öyle yapıyorum. Güneşin doğudan doğup, batıdan batmasıyla aynı.”

Kapıyı açıp kapattığı anlar dışındaki zamanının neredeyse tamamını kesici aletlerin bakımı için harcıyor gibiydi. Bekçinin kulübesinde irili ufaklı, çeşitli baltalar, palalar ve bıçaklar sıralıydı ve her zaman bulunduğu o aletleri özenle bilerdi. Bilenen keskin ağızlar, her zaman huzursuz edici donuk beyaz ışıltılar saçardı; bu aletlerin dışarıdan gelen ışığı yansıtımdan ziyade, kendi içlerinde ışık yayan bir şey olduğu düşüncesine kapılırdım.

Bakışlarım o sıra sıra kesici aletlere takılıp kalınca, bekçi dudak kenarlarında tatmin dolu bir gülümsemeyle o halimi dikkatle izledi.

“Dikkatli ol. Ufacık bir dokunuşla bile kesiverirler” dedi bekçi, ağaç kökü gibi kıvrım kıvrım olmuş parmağını aletlere doğrultarak. “Her yerde görebileceğin ucuz şeylerden çok farklı yapılmışlardır. Hepsini tek tek kendi ellerimle döverek yaptım. Eskiden demircilik yaptığım için, o işlerde ustayımdır. Bakımlarını düzenli yaparım, dengeleri de iyidir. Ağza uygun sap seçmek kolay iş değildir. İstediyin birini eline al bak. Ağzına dokunma ama.”

Masanın üstünde dizili aletlerden en küçük baltayı seçerek elime alıp, birkaç kez havada salladım. Bileğime birazcık güç verince hatta güç vermeyi düşündüğüm anda, baltanın ağız eğitilmiş bir av köpeği gibi

hassas tepkiler veriyor, tiz bir vınlama sesiyle havayı yarıyordu. Fakat bekçinin övündüğü kadar da vardı.

“Onun sapını da ben yaptım. On yıllık üvez ağacını yontarak yapıyorum. Saplar söz konusu olunca, yapan kişiye göre beğeni farklılıkları olur, ama ben on yıllık üvez ağacını tercih ederim. Daha genci de olmaz, daha yaşlısı da. En iyisi on yaşında olanıdır. Güçlü, yaş ve gergin olur. Doğu ormanında bol bol üvez ağacı vardır.”

“Bu kadar çok aleti ne için kullanıyorsun?”

“Farklı işlerde” dedi bekçi. “Kış geldiğinde kullanmak gerekiyor. Eh, kış geldiğinde sen de anlarsın. Buranın kışı uzun olur.”

Kapının dışında hayvanlar için ayrılmış yer vardır. Gece boyunca orada uyurlar. Küçük bir dere akar, oradan su da içebilirler. İlerisinde ise, alabildiğince elma korusu uzanır. Deniz gibi uzaklara kadar.

Batı surunda üç kule vardır, merdivenlerle tırmanılır. Yağmurdan korunmak için basit çatıların altında demir parmaklıkları olan pencereleri vardır. Oradan aşağıdaki hayvanları izlemek mümkündür.

“Senden başka hayvanlara bakan yok” dedi bekçi. “Eh, buraya yeni geldiğin için çok doğal, ama buradaki yaşamda ayakların yere basmaya başladığında, hayvanlara olan ilgini kaybedersin. Diğer herkes gibi. Yalnızca bahar başındaki bir hafta ayrı elbette.”

Bekçi, yalnızca baharın başındaki bir hafta boyunca hayvanların kavga edişlerini izlemek için insanların kulelere çıktıklarını söyledi. Erkek hayvanlar, yalnızca o sıralarda; tam tüy değiştirip, dişilerin doğumlarının yaklaştığı sıralarda, her zamanki uysallıklarından sıyrılıp hayal bile edilemeyecek ölçüde hırçınlaşır, karşılıklı olarak birbirlerini

yaralarlar. Sonra, topraklara dökülen kanlar içerisinde yeni bir düzen ve yeni canlar doğar.

Sonbaharda hayvanların her biri kendi yerlerine çömelmiş halde, uzun altın sarısı tüylerini akşam güneşinin ışıltılarına bırakırlar. Doğanın topraklarına dikilmiş heykeller gibi, tek bir kez bile hareket etmeden, günün son ışıklarının elma korusunun içinde batıp gitmesini beklerler. Nihayet güneş batıp, mavimsi akşam karanlığı tüylerini kapladığında, başlarını aşağı sarkıtıp, o tek beyaz boynuzlarını yere indirerek gözlerini kapatırlar.

Böylece, şehrin bir günü bitmiş olur.

Haşlanmış Harikalar Diyarı

Yağmurluk, karanlık, yıkama

Girdiğim oda bir hayli geniştir. Duvarları ve tavanı beyaz, zemindeki halı kahverengiydi. Nezih bir beğeniyle seçilmiş renklerdi. Tek sözcükle beyazı ifade ederiz, nezih olan beyazla, adi beyaz arasında dağlar kadar fark vardır. Pencere camları şeffaf olmadığından dışarının manzarasını göremedim, ama o camlardaki cılız ışığın kaynağı kesinlikle dışarıdaki güneşin ışıklarıydı. Öyleyse, yeraltında bir yerde değildim, dolayısıyla da asansör yukarı çıkmış demektir. Bunu anlayınca rahatladım. Tahminim doğrudur. Kadın koltuğa oturmam için işaret edince, odanın ortasındaki deri kaplı koltuğa oturup, bacak bacak üstüne attım. Ben koltuğa oturunca, kadın odaya girdiğimizden farklı bir kapıdan çıkıp gitti.

Odada mobilya namına neredeyse hiçbir şey yoktu. Koltuk takımının sehpasının üzerinde porselenden yapılmış çakmak, kül tablası ve sigara kutusu sıralanmıştı. Sigara kutusunun kapağını açıp baktım, ama içinde bir sigara bile yoktu. Duvarlara resim, takvim ya da fotoğraf da asılmamıştı.

Pencerenin yanında kocaman bir çalışma masası vardı. Koltuktan kalkıp pencerenin önüne kadar gittim, o arada masanın üzerine de göz attım. Kütük gibi kalın tek parça tahtadan yapılmıştı ve ön tarafında büyük bir çekmece vardı. Masanın üzerinde çalışma lambası, Bic marka üç tükenmez kalem, masa takvimi ve çevresinde dağınık halde bir avuç ataş vardı. Masa takvimine göz attım; tarih doğrudur. İçinde bulunduğumuz günün tarihidir.

Odanın köşesinde her yerde bulunur türden üç çelik dolap sıralanmıştı. Dolaplar odanın havasına pek uygun değildi. Basit işyeri dolaplarıydı. Ben olsam odaya uygun daha şık ahşap dolap koyardım, ama orası benim odam değildi. Yalnızca işim dolayısıyla oradaydım ve ister boz renkte çelik dolap olsun, ister açık pembe otomatik plakçalar, beni ilgilendirmiyordu.

Sol taraftaki duvarda gömme dolap vardı. Kapağı dikine ince uzun, katlanabilir türdendi. Odadaki mobilyalar bunlardan ibaretti. Saat, telefon, kurşunkalem açacağı ya da sürahi yoktu. Kitaplık olmadığı gibi, raf da yoktu. O odanın ne amaçla ve hangi işlevle kullanıldığını anlayamamıştım. Tekrar koltuğa oturup, bacak bacak üstüne atarak esnedim.

On dakika kadar sonra kadın geri döndü. Bana hiç dönüp bakmadan çelik dolaplardan birinin kapağını açarak, içinden çıkardığı siyah kaygan bir kütleyi kucakladığı gibi sehpanın üzerine getirdi. Bu kütle, özenle katlanmış bir yağmurluk ve uzun çizimlerdi. Bunların üstünde ise Birinci Dünya Savaşı'nda pilotların taktığı türden bir gözlük vardı. Orada olanlara hiç anlam verememiştim.

Kadın bana doğru bir şeyler söylediyse de, dudaklarını çok hızlı oynattığı için okuyamadım.

“Biraz daha yavaş konuşabilir misin? Dudak okumakta pek usta değilim” dedim.

Kadın bu kez dudaklarını yavaşça açarak konuştu. “Bunları elbiselerinin üstüne giy” dedi. Mümkünse yağmurluk gibi bir şey giymek istemezdim, ama şikâyet etmekle uğraşmamak için kadının direktifine uydum. Yürüyüş ayakkabılarımı çıkararak çizimleri ayağıma geçirdim, gömleğimin üstüne de yağmurluğu giydim. Yağmurluk ağırdı; çizimler ise bir, iki numara büyüktü, ama bunlardan da şikâyet etmedim. Kadın önüme gelerek, yağmurluğun düğmelerini boğazıma kadar ilikleyip,

kapüşonunu da başıma geçirdi. Başlığı takarken, burnumun ucu pürüzsüz alnına değdi.

“Çok güzel bir koku” dedim, parfüm seçimini övmek amacıyla.

“Teşekkür ederim” diyerek, kapüşonun büzgüsünü alt tarafı dudaklarımın üstünü kapatacak şekilde iyice sıktı. Sonra da kapüşonun üzerinden pilot gözlüğünü taktı. Bu sayede yağmurda gezintiye çıkmış bir mumya halini almıştım.

Kadın sonra, gömme dolabın kapaklarından birini açarak, elimden çekiştirerek beni içeri sokup ışığı açtıktan sonra, kapağı arkamızdan kapadı. Kapağın iç tarafında giysi asma çubuğu vardı. Giysi asma çubuğu dediysem de, ortalıkta giysiden eser yoktu. Yalnızca birkaç boş askı ile naftalin keseleri sarkıyordu, o kadar. Sanırım sıradan bir elbise dolabı değildi bu; elbise dolabı süsü verilmiş bir gizli geçitti herhalde. Neden derseniz, bana yağmurluk giydirip elbise dolabına sokmalarının hiçbir anlamı olamazdı.

Kadın duvarın köşesindeki metal kolu tıklar tıklar oynatıyordu ve sonrasında tahmin ettiğim üzere karşı duvarın bir kısmı küçük otomobillerin bagajı genişliğinde aralanıverdi. İç tarafı zifiri karanlıktı, ancak, içeriden gelen nemli serin esintiyi rahatlıkla hissedebiliyordum. İnsana kendini pek de iyi hissettirmeyen bir esintiydi. Kesintisiz olarak ırmak sesine benzer bir gürültü de geliyordu.

“İçeride ırmak akıyor” dedi. İrmağın gürültüsü sayesinde kadının sesiz konuşmaları gerçeklik kazanmıştı. Aslında ses çıkarıyormuş da, sesi ırmağın gürültüsüne karışıp gitmiş gibiydi. Bu biraz da, onun söylediklerini daha rahat anlamaya başladığım hissine kapılmama da yol açtı. Tuhaf olmasına tuhaftı.

“İrmağı akıntının tersine, yukarı doğru izlersen, karşına şelale çıkacak. Şelalenin altından geç. Dedemin laboratuvarı şelalenin arkasında, iç tarafta. Oraya kadar ulaşırsan gerisini anlarsın zaten.”

“Oraya gittiğimde deden beni bekliyor olacak mı?”

“Evet” diyerek, bana ucu kayışlı irice bir el feneri uzattı. O zifiri karanlığa dalmak hiç içimden gelmiyordu, ama artık bunu dile getirmenin bir anlamı da yoktu. Kendimi cesaretlendirmeye çalışarak tek ayağımı duvarda açılan boşluktan içeri soktum. Sonra öne doğru eğilerek, başımı ve omuzlarımı içeri sokup, son olarak da diğer ayağımı içeri çektim. O bol gelen yağmurlukla tüm bunları yapmak bir hayli eziyetli olsa da, bir şekilde vücudumu gömme dolaptan duvarın arka tarafına geçirmeyi başarmıştım. Sonra gömme dolap tarafında kalan kıza baktım. Zifiri karanlığın içinde pilot gözlükleriyle bakınca çok hoş bir hali vardı.

“Dikkatli ol. İrmaktan ayrılma, yolunu hiç değiştirme. Dosdoğru gideceksin” dedi çömelip gözlerime bakarak.

“Dosdoğru ilerleyince şelale çıkacak” dedim, sesimi yükselterek.

“Dosdoğru ilerle, şelale” diye tekrarladı.

Denemek amacıyla, ses çıkarmaksızın dudaklarımı “Sela” diyecek şekilde oynattım. O da şirin bir gülümsemeyle “Sela” diye yanıtladı. Sonra seri bir hareketle geçit girişini kapattı.

Giriş kapandığı anda çevrem zifiri karanlıkla sarmalandı. İğne ucu kadar bir ışığın bile bulunmadığı, kelimenin tam anlamıyla zifiri karanlık içerisindeydim. Hiçbir şey göremiyordum. Yüzüme yaklaştırdığım kendi elimi bile göremiyordum. Sanki bir şey çarpmış gibi, bir süre

orada öylece kalakaldım. Sanırım, naylon torbaya sarılıp da buz-dolabına atılmış, sonra da kapak üzerine kapatılmış bir balıkla aynı çaresizliği yaşıyordum. İnsan hazırlıksız halde, kendini aniden mutlak bir karanlığın içine bırakılıvermiş bulunca, bir an vücudundaki tüm güç çekilmiş gibi oluyor. Kız girişi kapatacaksa, en azından haber vermeliydi.

Elimle yoklayarak el fenerinin düğmesini bulup basınca, özlemeye başladığım sarı ışık karanlığın içerisinde düz bir çizgi halinde beliriverdi. Önce fenerle ayaklarımı bastığım yeri kontrol edip, sonra çevresindeki zemine baktım. Durduğum yer, üç metrekafe kadar genişlikte, zemini beton bir sahne gibiydi. Karşı tarafta dibi görünmeyen derinliklere doğru düz bir duvar iniyordu. Sahnenin bittiği yerde ne bir çit, ne de korkuluk vardı. Kızın bunları da önceden söylemesi gerekirdi diye, içten içe öfkelen dim.

Sahnenin kıyısında aşağıya inen, alüminyumdan yapılmış bir merdiven vardı. El fenerinin kayışını boynumdan geçirip astım, kaygan alüminyum merdiveni, her bir basamağını kontrol etmiş gibi usulca yoklayarak aşağıya indim. Aşağıya indikçe akan suyun sesi gitgide artarak, iyice netleşmişti. Bir binanın bir odasındaki gömme dolabın iç tarafında düz duvar gibi bir uçurum olsun, bunun dip kısmından da bir ırmak geçsin, böyle bir şeyi hiç duymamıştım. Üstelik tam da Tokyo'nun göbeğinde. Düşündükçe başım ağrımaya başlamıştı. Önce o tuhaf asansör, sonra ses çıkarmadan konuşan tombul kız, sonra da bu. Belki de işi kabul etmekten vazgeçip, evime dönmem gerekirdi. Hem çok tehlikeliydi hem de her şey doğallıktan uzaktı. Yine de, kaderime boyun eğerek uçurum duvarının aşağılarına doğru indim. Bunun bir nedeni işimle ilgili olarak sahip olduğum gurur, bir diğer nedeni ise o pembe takım elbiseli şişko kızdı. Nedendir bilmem, kız öylesine ilgimi çekmişti ki, işi kabul etmekten vazgeçerek çekip gitmek içimden gelmemişti.

Yirmi basamak kadar indiğim noktada durup kısa bir mola verdim; oradan on sekiz basamak daha indiğimde ise zemine ulaşmıştım. Merdivenin bittiği yerde durup tedbiri elden bırakmayarak fenerle çevremi aydınlatım. Bastığım yer sert kayaydı, az ilerisinde ise genişliği iki metre kadar olan bir ırmak akıyordu. El fenerinin ışığında ırmağın, yüzeyi bayrak gibi salına salına aktığını görebildim. Akıntı bir hayli hızlı gibiydi, ama ırmağın derinliği ve suyunun rengi anlaşılmıyordu. Anladığım tek şey, suyun soldan sağa doğru aktığıydı.

Bastığım yerleri iyice aydınlatarak, kaya zemin üzerinde ırmağın yukarısına yöneldim. Arada sırada vücudumun çevresinde bir şeyler dolaşıyormuş gibi oluyordu, ama ani reflekslerle feneri o tarafa çevirdiğimde hiçbir şey göremiyordum. İki yanımda dimdik yükselen duvar ve akıntıdan başka bir şey yoktu. Herhalde zifiri karanlığın ortasında kaliverince, sinirlerim aşırı hassaslaşmıştı.

Beş, altı dakika kadar yürüyünce tavanın alçaldığını suyun yankılanma sesinden anladım. Feneri başımın yukarısına tuttuysam da, karanlıkta tavanı görmeyi başaramadım. Sonra, kızın uyardığı gibi, iki taraftaki duvarlarda başka yöne giden yollar gibi açıklıklar karşıma çıkmaya başladı. Yoldan ziyade kaya yüzeydeki yarıklar demek belki daha doğru olur, ama oralardan da cılız akıntılar gelip ırmağa karışıyordu. Merak ederek o yarıklardan birine uğrayıp fenerle aydınlatmışımda hiçbir şey göremedim. Yalnızca iç tarafın girişten daha geniş olduğu anlaşıyordu. İçimde zerre kadar bile daha ileri gidip bakma istediği yoktu. Feneri sımsıkı kavrayıp, içimden kendimi evrimini sürdüren balıklar gibi hissederek, karanlığın içerisinde ırmağın yukarısına doğru yürümeye devam ettim. Kaya zemin kayganlaşmıştı; her adımımı dikkatli atmak zorundaydım. Böylesi bir zifir karanlık içerisinde ağım kayıp da, ırmağa düşecek ya da feneri kıracak olursam iş artık iyice içinden çıkılmaz bir hal alırdı.

Tüm dikkatimi ayaklarıma yoğunlaştırdığımdan, ilkönce yürüdüğüm yöndeki cılız ışığın farkına varmadım. Bir an kafamı kaldırdığımda, ışık yedi, sekiz metre mesafeye kadar yaklaşmıştı. Gayriihtiyari feneri kapatıp, elimi yağmurluğun yırtmacından içeri sokarak, pantolonumun arka cebindeki çakımı çıkardım. Sonra el yordamıyla çakıyı açtım. Karanlık ve su sesi çevremi iyice sarmıştı.

Feneri kapatır kapatmaz, karşı taraftan gelen ışık da hareketsiz kaldı. Sonra ışık havada iki kez daire çizdi. Sanırım korkacak bir şey olmadığını işaretlerle anlatmaya çalışıyordu. Fakat tedbiri elden bırakmayarak, karşımdakinin hareket etmesini bekledim. Nihayet ışık yeniden hareket etmeye başladı. Sanki beyni aşırı gelişmiş devasa bir fosforlu böcek havada salına salına üzerime geliyormuş gibiydi. Sağ elimde çakıyı, sol elimde ise feneri sımsıkı kavrayarak, gözlerimi ayırmadan o ışığı izledim.

Işık üç metre kadar yaklaşınca durdu, sonra usulca yukarı doğru çıkarak tekrar durdu. Işık öylesine cılızdı ki, önce neyi aydınlattığını anlayamadım, ama dikkatlice bakınca bir insan yüzü olduğunu anladım. O yüz benimle aynı şekilde pilot gözlüğü takmış, siyah yağmurluk giymişti. Adamın elindeki spor malzemesi mağazalarında satılan türden bir cep feneriydi. Adam o fenerle yüzünü aydınlatarak bir şeyler söylemeye çalışıyordu, ama suyun sesinden ne dediğini hiç duyamadığım gibi, karanlık yüzünden dudaklarını da okuyamıyordum.

Dudak hareketleri “...onun için... yüzünden. Senin köşeye... iyi olmazdı, bununla...” diyormuş gibiydi, ama, bu kadarıyla ne söylediğini anlayabilmem mümkün değildi. Yine de, herhangi bir tehlike yok gibiydi; feneri açıp ışığıyla kendi yüzümü aydınlatıp, parmağımı kulağıma dokundurarak hiçbir şey duyamadığımı işaretlerle anlattım.

Adam durumu anlamış gibiydi; birkaç kez başını aşağı yukarı saldıktan sonra cep fenerini indirip ellerini yağmurluğunun cebine sokarak hışır hışır karıştırınca, akıntı aniden çekip gitmiş gibi çevremi

saran gürültü hızla azaldı. O an bayılmak üzere olduğumu sandım. Bilincim zayıflamış da kafamın içindeki sesler silinip gidiyormuş gibiydi. Bunun üzerine, bayılmamı gerektiren şeyin ne olduğunu bilmemekle birlikte, kendimi yere düşmeye hazırlayarak, vücudumdaki tüm kaslara güç verdim.

Fakat, aradan saniyeler geçtiği halde bayılmadım. Yalnızca çevremdeki sesler azalmıştı.

“Karşılamaya geldim” dedi adam. Bu sefer, adamın sesini gayet net olarak duymuştum.

Başımı iki yana sallayarak, feneri koltukaltıma kısıtırıp, çakının ağzını kapatıp cebime koydum. Zorlu bir gün olacağı benziyordu.

“Sese ne oldu?” dedim, adama.

“Evet, ses değil mi? Kafanızı ağrıtmış olmalı. Kısıtım biraz. Kusura bakma. Artık sorun olmaz” dedi adam, başını birkaç kez aşağı yukarı sallayarak. Irmağın sesi, artık bir dere şırlıtısına dönüşmüştü. “Haydi gidelim” dedi adam, seri bir hareketle sırtını dönerek. Sonra da orada yürümeye alışık adımlarıyla yürümeye başladı. Ben de fenerle bastığım yerleri aydınlatarak peşine düştüm.

“Sesi kısıtığınızı söylediniz de, bu suni bir ses mi?” dedim, adamın sırtına doğru.

“Hayır değil” dedi adam. “Bu doğal bir ses.”

“Peki doğal sesler nasıl kısılabiliyor?” diye sordum.

“Doğrusunu söylemek gerekirse kısımıyorum” diye yanıtladı adam. “Arındırıyorum.”

Biraz tereddüt ettiysem de, daha fazla soru sormamaya karar verdim. Tanımadığım birine karşı, durmadan sorular sorabilecek bir durumda değildim. İşimi yapmak için oradaydım ve müşterimin sesi kesmesi ya da arındırması, hatta votka limon gibi karıştırmasının benim işimle alakası yoktu. Sonra sessiz sessiz yürümeye devam ettim.

Her ne şekilde olursa olsun, suyun sesinin arındırılması sayesinde, etraf sessizleşmişti. Lastik çizmelerin gıcırtamaları bile duyulabiliyordu. Başımın üzerinde, birileri taşları birbirine sürtüyormuş gibi bir ses iki, üç kez duyulduktan sonra kesildi.

“Buralara kadar karanlık karası girdiğine dair izler vardı da, endişelenip seni karşılamak için buraya kadar geldim. Aslında, tipler buralara kadar asla gelmezler, ama nadiren olur böyle. Can sıkıcı bir durum” dedi adam.

“Karanlık karası...” dedim.

“Burada aniden karanlık karasıyla karşılaşmak senin için de hoş olmazdı” dedi adam, ağız dolusu bir kahkaha patlatarak.

“Eh, elbette” dedim, adamın havasına uymaya çalışarak. İster karanlık karası, isterse başka bir şeyle o zifiri karanlık yerde karşılaşmak istemiyordum.

“O yüzden karşılamaya geldim” dedi adam tekrar. “Karanlık karası tehlikelidir.”

“Nezaketiniz için teşekkür ederim” dedim.

Biraz ilerleyince, karşı taraftan açık kalmış musluk sesini andıran bir ses duyulmaya başladı. Şelaleydi. El fenerini şöyle bir tuttuğumdan, ayrıntılarını bilemiyorum, ama oldukça büyük bir şelale gibiydi. Eğer sesi arındırılmamış olsa, muazzam bir gürültü çıkarırdı herhalde.

Önünde durunca, sıçrayan damlalarla pilot gözlüklerim tamamen kaplanıverdi.

“Bunun altından mı geçeceğiz?” diye sordum.

“Öyle” dedi adam. Sonra daha fazla bir şey söylemeden kararlı adımlarla şelaleye doğru ilerleyip, suyun içerisinde gözden kayboluverdi. Çaresiz, ben de telaşla ardından gittim.

Şans eseri bizim geçtiğimiz koridor, şelalenin su miktarının en az olduğu kısmına denk gelmişti, ama yine de, vücudumu alıp yere yapıştırabilecek kadar güçlüydü. Her ne kadar yağmurluk giymiş olsam da, her seferinde şelalenin altına dalmadan laboratuvara girememek, ne kadar iyi niyetli düşünmeye çalışsam da çok saçma geliyordu. Herhalde sırlarını korumak için öyle yapıyorlardı, ama yine de, daha mantıklı yollar da olsa gerek. Şelalenin altında yuvarlanıp, dizimi vücudumun olanca ağırlığıyla yere çarptım. Sesin arındırılmış olması yüzünden, ses ve o sesle birlikte gelen gerçekliğin dengesi tamamen yok olmuş, bu benim de dengemi yitirmeme yol açmıştı. Şelale diyorsak, şelaleye uygun bir güürütüsü de olmalı.

Şelalenin iç kısmında, ancak bir insanın geçebileceği genişlikteki mağaranın dip kısmında demir bir kapı vardı. Adam yağmurluğunun cebinden mini hesap makinesi gibi bir şeyi çıkarıp, kapının üzerindeki yuvaya yerleştirerek bir süre kurcaladı. Nihayet, kapı sessizce açılıverdi.

“İşte geldik. Buyurun, girin” diyen adam, önce benim girmemi bekledikten sonra, kendisi de içeri girerek kapıyı kilitleti.

“Zorlandınız değil mi?”

“Hiç de değil diyemeyeceğim” dedim, abartmamaya çalışarak.

Adam el feneri boynuna asılı, şapkası ve gözlükleri takılı halde güldü. Huffohhoh gibi, tuhaf bir gülüşü vardı.

Girdiğimiz oda havuzların soyunma odaları gibi kasvetli, genişçe bir odaydı ve raflarda benim giydiğimle aynı türden yarım düzine kadar siyah yağmurluk, lastik çizmeler ve pilot gözlükleri sıralıydı. Gözlüğü, yağmurluğu çıkarıp askıya astım, çizmeleri de rafa koydum. Son olarak da el fenerini duvardaki kancaya astım.

“Birçok zahmete girdiniz, kusura bakmayın” dedi adam. “Fakat tedbiri elden bırakamayız. Temkinsiz bir anımızı kollayan tipler, çevremizde dolaşıp duruyor çünkü.”

“Karanlık karası mı?” dedim, yem atmak amacıyla.

“Evet öyle. Karanlık karası yalnızca bir tanesi” dedi adam, kendi kendine başını yukarıdan aşağı sallayarak.

Sonra beni soyunma odasının ilerisindeki misafir odasına davet etti. Yağmurluğu çıkarınca, adam yalnızca nezih görünümlü ufak tefek bir ihtiyar haline gelivermişti. Şişman olduğu söylenemez, ama yapılı bir vücudu vardı. Yüzünün rengi sağlıklıydı; cebindeki çerçevesiz gözlüklerini çıkarıp taktığında savaş öncesindeki büyük devlet adamları gibi bir hale bürünmüştü.

Koltuğa oturmamı söyleyerek, kendisi de çalışma masasının arkasındaki koltuğuna oturdu. Oda, ilk başta girdiğim odayla sanki aynıydı. Halının rengi, aydınlatma gereçleri, duvar kâğıtları, koltuk... Her şey aynıydı. Koltuk takımının sehpasının üzerinde aynı sigara takımı duruyordu. Masanın üzerindeki masa üstü takvim, ataşlar aynı şekilde dağınık haldeydi. Dönüp dolaşıp aynı odaya geldiğimi hissettirecek kadar aynıydı her şey. Gerçekte öyle de olabilirdi de olmayabilirdi de. Zaten ben de, ataşların ne konumda dağıldığını tek tek belleğime yerleştirmiş değildim.

İhtiyar adam bir süre beni süzdü. Sonra ataşlardan birini alıp dümdüz ettikten sonra, turnak etini düzeltti. Sol elinin işaretparmağının turnak etini. İşini bitirince, dümdüz ettiği ataşı kül tablasına attı. Eğer dünyaya bir kez daha gelebileceksem ataştan başka her şey olabilirim, dedim içimden. Ne idüğü belirsiz bir ihtiyarın turnak etini düzelttikten sonra, öylece kül tablasına atılıvermek hiç de hoş olmazdı.

“Edindiğim bilgilere göre, karanlık karası ve şifre çözücüler işbirliği yapmışlar” dedi ihtiyar adam. “Fakat bu tamamen birlik oldukları anlamına gelmez. Karanlık karası temkinlidir, şifre çözücülerse aceleci. O yüzden aralarındaki birlik şu an son derece kısıtlı. Fakat bu kötülüğe işaret. Buralara kadar gelmesine imkân olmayan karanlık karasının, etrafta fink atmaya başlaması da hiç hoş değil. Bu gidişle, bakarsın akşama kalmaz buralar karanlık karası doluverir. Bu da benim için büyük sıkıntı yaratır.”

“Haklısınız” dedim. Karanlık karasının ne olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu, ama şifre çözücüler herhangi bir güçle işbirliğine girmişlerse, bu benim için de son derece kötü bir durumdu. Neden dersiniz, biz ve şifre çözücüler hassas dengeler üzerinde mücadele ettiğimiz için, ufacık bir etkiyle her şey altüst olabilir. En başta, karanlık karasının ne olduğunu ben bilmiyorken, o tiplerin biliyor olması bile, dengenin çoktan bozulmuş olduğu anlamına gelir. Gerçi ben karanlık karasının ne olduğunu alt sınıf bir serbest çalışan olduğum için bilmiyordumdur, ama yukarılardaki tipler çok eskiden beri biliyor da olabilir.

“Eh, neyse bu bir yana, eğer senin için sorun yoksa hemen işe başla istersen” dedi ihtiyar.

“Olur” dedim.

“Ben ajansa en usta hesap uzmanını göndermelerini söylemiştim de, sen bir hayli tutuluyorsun herhalde. Herkes hakkında övgü dolu şeyler

söyledi. Ustaymışsın, cesurmuşsun ve işini düzgün yaparmışsın. Takım çalışmasında uyum göstermek konusunda sorunlu olman bir kenara bırakılırsa, söylenecek laf yok.”

“Teveccühünüz” dedim. Alçakgönüllü davranmak istemiştim.

Fuhhohhoh diye gülüverdi ihtiyar, yine yüksek perdeden sesiyle. “Uyumlu ekip çalışmasının bir önemi yok gerçi. Önemli olan cesaret. Cesaret olmadıktan sonra, birinci sınıf bir hesap uzmanı olunamaz. Eh o ölçüde de, ücretin yüksek oluyor elbette.”

Söylemem gereken bir şey yoktu, sustum. İhtiyar yeniden gülererek, beni yan taraftaki çalışma odasına götürdü.

“Ben biyoloğum” dedi ihtiyar. “Biyoloji dediysem de, çalıştığım alan öylesine geniş ki, tek bir sözcükle ifade etmek bir hayli güç. Beyin fizyolojisinden tut, fonetik, dilbilim, hatta teolojiye varana kadar el atıyorum. Benim söylemem doğru olmayabilir, ama son derece yaratıcı ve önemli bir araştırma yürütüyorum. Şu anda yaptığımısa, ağırlıklı olarak memeli hayvanların palat yapıları üzerine bir araştırma.”

“Palat?”

“Damak yani. Damak yapısı. Damağın ne şekilde hareket edip, sesin nasıl çıktığı gibi konuları araştırıyorum. En iyisi şuna bir bak.”

Adam öyle dedikten sonra, duvardaki düğmeyi çevirip çalışma odasının ışığını açtı. Odanın dip tarafında kalan duvar tavana kadar raflarla kaplıydı ve o raflarda bilinen her tür memelinin kafatasları balık istifi sıralanmıştı. Zürafadan pandaya, hatta fareye varana kadar, aklıma gelebilecek her memelinin başı vardı orada. Sayıları üç, dört yüz kadardı. Elbette, insan kafatası da vardı. Beyaz, zenci, Asyalı ve Kızılderili olmak üzere kadın-erkek birer kafatası yan yana sıralanmıştı.

“Balina ve fil kafatası alt kattaki depoda. Bildiğin gibi, onlar bir hayli yer kaplıyor” dedi ihtiyar adam.

“Haklısınız” dedim. Gerçekten de, oraya konulacak bir balina kafatası odayı tamamen kaplardı.

Hayvanlar yoklama verir gibi ağızlarını iyice açmış, iki boş delikle karşı duvara bakacak biçimde duruyorlardı. Araştırma için gerekli modeller bile olsa, o tür kemiklerin çevreyi kaplamış olması insanda tuhaf hislere yol açıyor. Diğer raflarda, sayıları kafatasları kadar olmasa da, farklı türlerde, diller, kulaklar, dudaklar ve boğaz kıkırdakları kavanozlarda formol içerisinde sıralanmışlardı.

“Ne dersin? İyi bir koleksiyon değil mi?” dedi ihtiyar adam, neşeyle. “Âlemde pul toplayanlar olduğu gibi, plak koleksiyonu yapanlar da var. Bodrumlarda şarap biriktirenler olduğu gibi, bahçesine tank sıralamaktan hoşlanan zenginler de var. Ben de kafatası topluyorum. Âlemde her türlü insan var işte. Onun için keyifli zaten. Sence de öyle değil mi?”

“Haklısınız” dedim.

“Benim nispeten genç yaşlarımdan itibaren kafatası merakım vardı, o yüzden bıkmadan usanmadan topladım. Kırk yıl kadar oldu. Kemik dediğimiz şeyi tam olarak anlamak tahmin edilebileceğinden daha fazla zaman alıyor. Bu anlamda eti kemiği yerinde insanları anlamak daha kolay. Bu düşünce hep gelir, aklıma takılır kalır. Gerçi, senin gibi genç yaşlarda et kısmı daha ilgi çekici oluyor elbette” diyen ihtiyar adam yine fuhhohhoh diye kakhaha attı. “Benim durumumda ise, kemiklerden gelen sesi duyabilmem tam otuz yılımı aldı. Otuz yıl dediğimiz, az uz bir süre değil.”

“Ses?” dedim. “Kemiklerden ses mi geliyor?”

“Elbette” dedi ihtiyar adam. “Her bir kemiğin kendine özgü sesi vardır. Bir tanım getirmek gerekirse, gizli şifreler gibidir. Metafor olarak değil, sözcük anlamıyla, kemikler konuşur. Benim şimdi yürüttüğüm araştırma da o sinyalleri deşifre etmeyi amaçlıyor. Dahası, eğer bu deşifre edilebilirse, suni olarak kontrol edilmesi de mümkün olur.”

“Hmm” dedim, burnumdan. İşin ayrıntılarını anlayamamıştım, ama eğer ihtiyarın söyledikleri doğruysa, çok değerli bir araştırma olduğuna şüphem yoktu. “Değerli bir araştırma sanırım” dedim.

“Gerçekten de öyle” dedi ihtiyar, başını yukarıdan aşağı sallayarak. “İşte onun için, bu tipler bu araştırmamın peşinde. Amma da kulağı delik çıktılar. Benim araştırmamı kötü amaçlar için kullanmak niyetindeler. Eğer kemiklerden belleği çıkarabilmek mümkün olursa, işkence gereksiz hale gelir. Adamı öldürüp, etlerini sıyrarak kemiği temizlemen yeterli olur.”

“Feci bir durum” dedim.

“Şu anki aşamada neler getireceği noktasında değiliz. Şimdilik beyni çıkarmak, belleğe ulaşmak için çok daha verimli bir yol.”

“Neler söylüyorsunuz?” dedim. Vücuttan çıkarılanın kemik olmasıyla beyin olması arasında hiçbir fark yoktu.

“O yüzden senden hesap yapmanı istiyorum. Şifre çözücülerin gizlice deney verilerini çalamaması için” dedi ihtiyar, yüzünde ciddi bir ifadeyle. “Bilim hem kötü hem de iyi niyetle kullanıla kullanıla günümüz medeniyetini tehdit eder hale geldi. Bilimin bilim için var olması gerektiğine inanırım ben.”

“İnançlarınızı tam olarak bilemiyorum, ama” dedim. “Açığa kavuşturmak istediğim bir nokta var, prosedürle ilgili. Bu seferki iş talebi Sistem merkezinden değil, resmi ajanstan da değil, doğrudan

sizden geldi. Bu pek görülmeyen bir durum. Daha açık konuşmam gerekirse, iş kurallarını ihlal ediyor olabiliriz. Eğer ihlal ediyorsak da, ben ceza alırım, ehliyetime de el konulur. Bunu biliyorsunuz değil mi?”

“Elbette biliyorum” dedi ihtiyar. “Endişelenmekte haklısın. Fakat bu seferki kuralına uygun olarak ‘Sistem’ üzerinden yapılmış bir talep. Yalnız, gizliliği korumak için normal prosedürden geçirmeksizin, ben doğrudan seninle irtibata geçtim. Senin ceza alman gibi bir durum söz konusu değil.”

“Garanti edebilir misiniz?”

İhtiyar masasının çekmecesini açarak, bir doküman dosyası çıkarıp bana uzattı. Ben de alıp açtım. Gerçekten de, dosyada Sistem’e ait resmi talepname de vardı. Belge şekline uygun olduğu gibi, imzalanmıştı.

“Tamam, o zaman” diyerek, dosyayı geri verdim. “Benim sınıfım çift-ölçü, sorun olmaz umarım. Çift-ölçü dediğimiz...”

“Standart ücretin iki katı demek. Sorun yok. Bu seferki işte ona bir de ikramiye ekleyerek üç-ölçü yapalım.”

“Çok cömertsiniz.”

“Bizim için önemli bir iş bu . Hem de şelalenin altından geçtiniz. Fuhhohhoh” dedi ihtiyar.

“Şu rakamları bir görelim” dedim. “Formüle rakamları gördükten sonra karar verelim. Bilgisayar düzeyindeki hesapları kim yapacak?”

“Bilgisayar hesapları için benimkini kullanalım. Sen de o aşamanın öncesi ve sonrasını halledersin. Olur mu?”

“Olur. Ben de bir zahmetten kurtulmuş olurum.”

İhtiyar koltuğundan kalkıp, bir süre arkasındaki duvarda bir yerleri kurcaladı. Sıradan bir duvar gibi duran yerde aniden bir kapı açılıverdi. Her şey düşünülmüştü. İhtiyar oradan başka bir dosya çıkararak, kapıyı kapattı. Kapı kapanınca, orası tekrar hiçbir özelliği olmayan bir duvar halini alıverdi. Dosyayı alıp, yedi sayfayı bulan ayrıntılı rakamları okudum. Rakamlarda göze çarpan bir sorun yoktu. Sadece rakamlardı işte.

“Bu düzeyde bir şey için yıkama yeterli olur” dedim. “Bu ölçüdeki sıklık benzerliği söz konusu olduğunda, sanal köprü kurulmasından endişe etmek gereksiz olur. Elbette teorik olarak mümkün, ama o sanal köprünün doğruluğunu ispat edemeyecekleri gibi, ispat edemedikleri sürece de sapmalar yüzünden yakayı ele verirler. Bu, pusula olmadan çöl geçmek gibi olur. Musa başarmış gerçi.”

“Musa denizi geçmişti.”

“Çok eski bir hikâye. Benim dahil olduklarım arasında, bu düzeydeyken şifre çözücülerin sızmayı başarabildiği tek bir örnek bile yok.”

“Öyleyse, tek tuzağın yeterli olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?”

“İkili tuzakta risk artar. Doğru, sanal köprü yoluyla sızma olasılığını sıfıra indirir, ama bu aşamada akrobasiden farksız olur. Tuzak süreci henüz tam olarak sabitlenmiş değil. Araştırma aşamasında olduğu için.”

“Benim derdim ikili tuzak değil” dedi ihtiyar. Yine ataş ile tırnak etini düzeltmeye başlamıştı. Bu kez sol elinin orta parmağıydı.

“Ne peki?”

“Karma işlemi. Benim söylemek istediğim karma işlemi. Senden beyin yıkama ve karma işlemi yapmanı istiyorum. Seni bunun için çağırdım.”

“Anlayamıyorum” diyerek, üst üste attığım bacaklarımın yerini değiştirdim. “Nasıl oluyor da, karma işleminden haberiniz olabiliyor? Bu çok gizli tutulur ve dışarıdan insanların bilmesi mümkün değildir.”

“Ben biliyorum işte. Sistem’in üst düzey adamlarıyla aramda çok sağlam bağlar vardır.”

“Öyleyse o bağları kullanarak soruşturun. Bakın, şu an karma sistemi tamamen dondurulmuş durumda. Neden olduğunu bilmiyorum. Herhalde bir sorun çıkmıştır. Her neyse, neticede karma sisteminin kullanılmasına izin verilmiyor. Eğer kullandığım anlaşılırsa hafif bir cezayla atlatamam herhalde.”

İhtiyar talep belgelerinin bulunduğu dosyayı bana tekrar uzattı.

“Son sayfaya bakınız. Karma sisteminin kullanılması için izniniz var.”

Söylediği gibi, son sayfayı açıp baktım. Evet, gerçekten de karma sisteminin izin belgesi vardı. Birkaç kez okudum, gerçekte. İmzaların beşi de belgedeydi. İdareci sınıfın ne düşündüğü hakkında hiçbir fikrim yoktu. Bir çukuru kazınca haydi bakalım doldur orayı, derler; doldururusunuz, bu kez de aynı yeri kaz bakalım, derler. Sıkıntıya katlananlar hep benim gibi, görev yerinde çalışanlar olur.

“Bu talep belgelerini bir takım olarak renkli fotokopi çıkarın lütfen. Eğer elimin altında olmazsa, bir sorun çıktığında ben çok sıkıntılı bir duruma düşerim.”

“Elbette” dedi ihtiyar. “Elbette bir takım fotokopi veririm. Endişele-necek bir şey yok. Yaptığımız işlem, tek bir açığı bile olmayan resmi bir işlem. Ücretin yarısını bugün, diğer yarısını da iş bittiğinde öderim. Olur mu?”

“Olur. Beyin yıkamayı bugün burada yaparım. Sonra yıkanmış sayıları alıp evime döner, karma işlemini orada yaparım. Karma işlemi için birçok şey gerekiyor çünkü. Sonra karma işlemi tamamlanmış veriyi alır buraya getiririm.”

“Üç gün sonra öğlene kadar mutlaka gerekiyor, ama?”

“Yeterli” dedim.

“Lütfen geç kalmasın” diye tembih etti, ihtiyar adam. “Geç kalırsak, bu bir felaket olur.”

“Dünya mı batar, yoksa?” diye sordum.

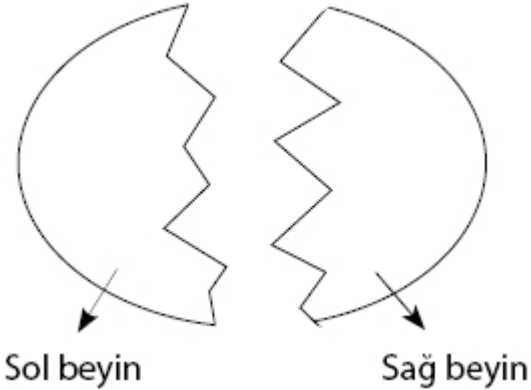
“Bir anlamda evet” dedi ihtiyar adam, kelimelerin üstüne basa basa.

“Sorun yok. Şimdiye kadar, süreyi bir kez bile geçirmedim” dedim. “Mümkünse çaydanlıkta sade kahve ve buzlu su rica edeceğim. Sonra basitçe atıştırabileceğim bir akşam yemeği. Sanırım uzun bir iş olacak.”

Tahmin ettiğim gibi uzun sürdü. Sayılar dizisi tek başına nispeten basitti, ama dosya kurgusunun basamak sayıları fazla olduğundan, hesap görüldüğünden daha zahmetli oldu. Verilen sayıları sağ beynime yerleştirir, tamamen farklı göstergeler haline getirdikten sonra sol beynime aktarır, sol beynime aktardığım o göstergeleri ilk baştakinden tamamen farklı sayılara dönüştürerek daktilo ederim. Bu, beyin yıkama

dediğimiz işlemdir. Çok basite indirgeyerek söylemek gerekirse bundan ibarettir. Her hesap uzmanının dönüşüm kodları farklıdır.

Bu kodların rasgele dağılım çizelgesinden tamamen farklı olan yanı şematik olmasıdır. Şöyle ki, anahtar sol ve sağ beyinlerin (Bu elbette keyfi bir ayırım. Gerçekte o şekilde iki parça değildir) ayırım şeklinde gizlidir. Bir şema çizmek gerekirse aşağıdaki gibidir.

Kısacası, buradaki zikzaklı kısım tam olarak uyuşmadığı sürece, ortaya çıkan sayıları en baştaki haline getirmek imkânsızdır. Fakat şifre-ciler, bilgisayardan çaldıkları sayılar üzerinde ters köprü kurarak deşifre etmeye çalışırlar. Nasıl mı? Sayıları analiz edip, hologram üzerinde bu zikzağı yeniden oluşturarak. Bunu başardıkları olduğu gibi, başaramadıkları da olur. Bizim tekniğimiz ne kadar gelişirse, onlar da karşı teknikler geliştirirler. Biz verileri koruruz, onlar verileri çalar. Klasik hırsız-polis oyunudur.

Şifreciler illegal yollardan ele geçirdikleri verileri çoğunlukla bilgi karaborsasına aktararak muazzam gelirler elde ederler. Daha kötüsü ise o bilgiler içerisinde en önemli olanlarını kendi ellerinde tutarak, kendi örgütlerinin çıkarları doğrultusunda etkin bir şekilde kullanırlar.

Bizim örgütümüz genel olarak Sistem adıyla bilinir; onlarınki ise Fabrika. Sistem aslında özel bir holdingdir, ama önemi arttıkça, yarıresmi bir hal almıştır. Kurgu açısından Amerika'nın Bell şirketine benzediğini söyleyebiliriz. Biz en uçlardaki hesapçılar olarak mali müşavirler ve avukatlar gibi işimizi serbest meslek şeklinde yürütürüz, ama devletin onayladığı bir ehliyetimizin olması gerekir ve Sistem ya da Sistem'in kabul ettiği resmi ajanslardan gelen işler dışında çalışmayız. Bu Fabrika'nın tekniklerimizi kötü amaçlarla kullanmaması için bir önlemdir ve bu kuralın dışına çıkanlar cezalandırılarak, ehliyetlerine el konulur. Fakat bu önlemin doğru olup olmadığını, ben bilemiyorum. Neden derseniz, ehliyetine el konulan hesapçılar bir biri ardına Fabrika'ya karışarak yeraltına inerler ve şifreciler haline gelirler.

Fabrika'nın nasıl bir yapıya sahip olduğunu bilemiyorum. Başlangıçta ticari işletme olarak doğmuş, ani bir gelişme göstermiştir. “Veri mafyası” olarak adlandırılanlar da vardır. Çok farklı yeraltı örgütleriyle kökten bağlı olduğundan, gerçekten de mafya oldukları söylenebilir. Onların mafyayla farklı oldukları nokta, bilgiden başka bir şeyle ilgilenmemeleridir. Bilgi temizdir ve para eder. Onlar gözlerine kestirdikleri bilgisayara mutlaka girerler ve hedefledikleri bilgiyi çalarlar.

Bir çaydanlık dolusu kahveyi içerken, beyin yıkama işlemini sürdürdüm. Bir saat çalışıp yarım saat dinlenerek. Bu bir kuraldır zaten. Bu yapılmayacak olursa sol beyin ve sağ beyin arasındaki keneetlenme dengesizleşir, ortaya çıkan sayılar da bulanıklaşır.

O yarım saatlik dinlenmelerim sırasında ihtiyarla havadan sudan konuştuk. İçeriği her ne olursa olsun, konuşmak beyin yorgunluğunu atmak için en iyi yoldur.

“Bunlar neyle ilgili sayılar?” diye sordum.

“Deneylerin ölçüm sayıları” dedi ihtiyar. “Benim son bir yıllık araştırmamın sonuçları. Her bir hayvanın kafatası ve damak hacminin üçboyutlu görüntülerinin sayılara dökülmüş hali ve çıkardıkları seslerin üç unsura ayrılmış halde sayılaştırılmasından oluşuyor. Az önce, benim kemiklere özgü sesi duyabilmem için otuz sene geçtiğini söylemiştim ya, bu hesaplar tamamlanınca biz, yalnızca deneyimsel olarak değil, teorik olarak da o sesi duyabilir hale geleceğiz.”

“Sonra da, suni olarak kontrol etmek mümkün mü olacak?”

“Aynen öyle” dedi ihtiyar.

“Suni olarak kontrol edildiğinde, ne olacak peki?”

İhtiyar dilinin ucunu dudaklarında gezdirerek, bir süre sessiz kaldı.

“Birçok şey olacak” dedi biraz sonra “Gerçekten de, birçok şey. Neler olacağını ben söyleyemem, ama senin aklına hayaline bile gelmeyecek şeyler olacak.”

“Sesin arındırılması da bunlardan biri sanırım” dedim.

İhtiyar fuhhohhoh diye keyifle güldü. “Evet, evet öyle. İnsan kafatasına özgü sinyallere uygun olarak, ses silmek ya da artırmak mümkün. Her bir insanın kafatası yapısı farklı olduğu için, tamamen arındırmak mümkün olmaz, ama bir hayli küçültülebilir. Basite indirgeyecek olursak, ses ve yankı titreşimlerinin aynı anda hareket etmesi sağlanabilir. Ses kısmı araştırma sonuçlarım içerisinde en zararsız olanı.”

En zararsız olanı buysa, gerisini tahmin etmek zor değildi. İnsanların kafalarına göre sesleri kısıp, artırdıkları bir dünyayı gözümün önüne getirerek, kısa bir hayal kırıklığı yaşadım.

“Sesle oynamak, hem sesin çıkarılması aşamasında, hem de duyulması aşamasında mümkün” dedi ihtiyar. “Yani, az önceki gibi, duyma algılaması içerisinde yalnızca su sesini kesebilmek mümkün olduğu gibi, insan sesini kesebilmek de mümkün. İnsan sesi bireysel bir durum olduğundan, yüzde yüz kesebilmek mümkün.”

“Bunu kamuya açıklayacak mısınız?”

“Hayatta olmaz” dedi ihtiyar, elini iki yana sallayarak. “Bu kadar ilginç bir şeyi başkalarıyla paylaşmaya niyetim yok. Kendi eğlencem için yapıyorum bu araştırmayı.”

İhtiyar tekrar fuhhohhoh diye güldü. Ben de güldüm.

“Araştırma sonuçlarımı açıklarken, olabildiğince bilimsel düzeyle sınırlamak niyetindeyim. Zaten sesbilim gibi bir alan neredeyse hiç kimsenin ilgisini çekmez” dedi ihtiyar. “Üstelik ortalıkta gezen geri zekâlı bilim adamı müsveddelerinin benim araştırmamın önemini anlayabileceklerini de sanmıyorum. Şimdi bile, beni bilim camiasında adam yerine koymuyorlar.”

“Fakat şifreciler geri zekâlı değildir. O tipler analiz konusunda dâhi düzeyindedir. Onlar, olasılıkla araştırmamızın her ayrıntısını süzeceklerdir.”

“Bunu ben de biliyorum. Onun için veri sürecini tamamen gizleyerek, işin yalnızca teori kısmını açıklayacağım. Bu durumda onların işin özünün farkına varmalarına imkân yok. Herhalde bilim camiasında beni dinleyen olmaz. Gerçi bunun hiçbir önemi yok. Yüz yıl sonra teorim ispatlanacaktır. Bu bana yeter de artar bile.”

“Hmm” dedim, burnumdan çıkan nefesle karışık.

“O yüzden, her şey senin yıkama ve karma işlemine bağlı.”

“Şimdi anlaşıldı” dedim.

Sonrasında bir saat süreyle, tüm yoğunluğumu hesap yapmaya verdim ve tekrar mola saatim geldi.

“Bir şey sormak istiyorum” dedim.

“Buyur, sor” dedi ihtiyar.

“Girişteki genç kız vardı ya, şu pembe takım elbiseli, etine dolgun...” dedim.

“O benim torunum” dedi ihtiyar. “Çok iyi bir kızdır. Genç yaşına rağmen araştırmamda bana yardım ediyor.”

“Benim sorum da bununla ilgili. O doğuştan mı konuşamıyor, yoksa sesini mi kısıtınız? Sormak istediğim buydu.”

“Eyvah!” dedi ihtiyar, dizini tokatlayarak. “Unutup gittim. Ses kesme deneyinden sonra, eski haline getirmeyi unutmuşum. Eyvah, eyvah. Hemen gidip, eski haline getirmem gerek.”

“Öylesi daha iyi olur” dedim.

Dünyanın Sonu

Kütüphane

Şehrin merkezi eski köprünün kuzeyinde kalan yarım daire şekilli meydandı. O yarım dairenin kopuk kısmı, yani dairenin diğer yarısı ırmağın güney tarafında kalıyordu. İki yarım daire kuzey meydanı ve güney meydanı diye adlandırılarak, bir çift gibi düşünülüyordu ama gerçekte, bu iki meydanı görenlerin üzerinde bıraktıkları izlenim açısından birbirine tamamen zıt denilebilecek ölçüde farklıydılar. Kuzey meydanında şehrin tüm sessizliği oraya doluyormuşçasına tuhaf, ağır bir hava hissediliyordu. Orayla karşılaştırıldığında güney meydanında hissedilebilecek hiçbir şey yoktu. Orada hâkim olan, son derece anlamsız, boşluk hissine yakın bir havaydı, o kadar. Köprünün kuzey tarafıyla karşılaştırıldığında evlerin sayısı da azdı; çiçeklikler ve taş döşeme yol da bakımsızdı.

Kuzey meydanının ortasında, büyük bir saat kulesi göğü delercesine yükseliyordu. Daha doğru nitелеmek gerekirse, saat kulesinden ziyade, saat kulesi havası veren bir cisim olarak ifade etmek, belki de daha doğru olur. Çünkü saatin ibreleri belirli bir noktada durmuş, saat kulesi esasında yerine getirmesi gereken işlevi çoktan bir kenara bırakmıştı.

Kule dörtgen şekilli idi; her bir yüzeyi dört anayöne bakıyor, yükseldikçe inceliyordu. En tepesinde, dört yüzeyde birer saat vardı ve o sekiz ibrenin her biri 10.35'i gösterecek şekilde hiç kıvıldamadan duruyordu. Kadranların hemen altındaki pencereye bakılırsa kulenin içi boştu ve merdiven ya da öyle bir şeyle yukarı kadar çıkılabiliyordu, ama görünürde, içeriye girilebilecek giriş benzeri bir açıklık yoktu. Acayip denilecek ölçüde yüksek olduğundan, kadranı görebilmek için eski köprüden geçip, güney tarafa kadar gitmek gerekiyordu.

Kuzey meydanını birkaç katman yelpaze şeklinde çevreleyen taş yapılı, kiremit çatılı evler sıralanıyordu. Binaların diğerlerinden ayırt edilmesini sağlayacak göze çarpan farklılıkları yoktu; ne bir süs ne de tabela asılmıştı. Tüm kapılar sımsıkı kapalıydı, giren çıkan da olmuyordu. Postasız kalmış bir postane veya madencisini yitirmiş bir maden, hatta ölülerini kaybetmiş bir cenaze evi bile olabilirlerdi. Fakat tuhaftır, sessizliğe gömülü o binaların terk edilmiş gibi bir halleri de yoktu. Ben işte o haldeki sokaklardan her geçişimde, çevredeki binaların içerisinde asla kim olduklarını öğrenemeyeceğim insanların sessiz sedasız, benim asla ne yaptıklarını bilemeyeceğim işlerine kendilerini kaptırmış olduklarını düşünmeden edemiyordum.

Kütüphane de şehrin sessiz köşelerinden birindeydi. Kütüphane desem de, diğer binalardan farksız, her yerde karşılaşılabilecek türden bir taş binaydı. Dış cephelerinde oranın kütüphane olduğunu gösteren ne bir işaret, ne de belirgin bir özellik vardı. Rengi değişerek kasvetli bir hal almış taş duvarları ve dar saçakları, demir parmaklıklı pencereleri ve sağlam ahşap kapısı ile burası ambardır dense de kabullenilip, önünden geçip gidilecek bir yerdi. Eğer ki kapı bekçisi nasıl gidileceğini bir kâğıda ayrıntılı bir harita olarak dökmemiş olsa, ben oranın kütüphane olduğunu hayatta anlayamazdım.

“Buraya alışır alışmaz, kütüphaneye gitmen gerekecek” dedi kapı bekçisi, oraya vardığım ilk gün. “Orada bir kız tek başına nöbet tutar. O kıza ‘şehirden eski rüyaları okumam gerektiğini söylediler’ diyeceksin. Sonrasında ne yapman gerektiğini o kız söyler sana.”

“Eski rüya?” diye sordum, gayriihtiyari. “Eski rüya ne peki?”

Bekçi küçük bıçağıyla, elindeki tahta parçasından yuvarlak bir kama ya da ağaç mih gibi bir şey yapıyordu, ama işini bırakarak masanın üzerindeki yongaları toplayıp, çöp kutusuna attı.